

"YASHIL IQTISODIYOT
VA TARAQQIYOT"

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI:
"O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI

23-24
OKTYABR

23-24
OCTOBER
2025

2030
UZBEKISTAN
STRATEGY

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI

IV
GLOBAL VA
UZBEKISTON –
2030
DUNYO
IQTISODIYOT
STRATEGIYA
"O'ZBEKISTON –
2030"
FORUM

GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI:
"O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI

GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS: "UZBEKISTAN-2030" STRATEGY

ГЛОБАЛЬНЫЕ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ:
СТРАТЕГИЯ «УЗБЕКИСТАН –2030»

FORUM

YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT

2025

ELEKTRON ILMIY JURNAL

MAXSUS SON

- MACROECONOMIC STABILITY
- LABOR MARKET IN THE GREEN ECONOMY
- GLOBAL ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS
- GREEN INVESTMENT AND FINANCING
- GREEN TECHNOLOGIES
- ECO-TOURISM
- GREEN INNOVATIONS

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

TASHKENT
STATE
UNIVERSITY OF
ECONOMICS

2nd CONFERENCE
BANKING /
FINANCIAL
DIRECTION
THE PRIVATE

BANK-MOLIYA TIZIMI
VA XUSUSIY SEKTORNI
RIVOJLANTIRISH
YO'NALISHLARI

2030

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

(MAXSUS SON)

TOSHKENT–2025

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

ISBN: 978-9910-8110-8-1

UO'K: 004.89(575.1)(062)

KBK: 32.813(5O')ya1

T 97

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayeich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

INNOVATSION SIYOSATNI AMALGA OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI – OLIY TA'LIM TRANSFORMATSIYASI, RAQAMLI MODERNIZATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARI.....	13
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich	
O'ZBEKISTON YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHI: ZARURAT, MAQSADI VA AYRIM MUAMMOLARI, YECHIMLAR	16
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna	
FAN, TA'LIM VA ISHLAB CHIQARISHDAGI SO'NGGI TENDENSIYALAR VA INNOVATSIYALAR	25
To'ychiyev Olimjon Alijonovich	
QURILISH TASHKILOTLARIDA KREDITGA LAYOQATLILIKNI BAHOLASHNI RAQAMLASHTIRISH	30
Mavlanov Normo'min Normamatovich	
BUDJET TASHKILOTLARIDA DAVLAT XARIDLARINI SAMARALI TASHKIL ETISHDA ELEKTRON SAVDOLARNING AHAMIYATI.....	37
Turabov Sarvar Abdumalikovich	
O'ZBEKISTONNI MINTAQAVIY TA'LIM VA ILM-FAN HABIGA AYLANDIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	41
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li	
HUDUDIY RIVOJLANISH STRATEGIYALARIGA INNOVATSION KOMPONENTLARNI INTEGRATSIYA QILISH USULLARI	46
Muminov Fazliddin Xusniddin o'g'li	
OROL DENGIZI MEROSI: EKOLOGIK FOJIANI BARQAROR EKOTURIZM IMKONIYATLARIGA AYLANDIRISH	52
Zufarova Nozima	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	60
Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna	
O'ZBEKISTONDA ISHCHI KUCHI BOZORINING TAKRORIY AMAL QILISHINING NAZARIY JIHATLARI	66
Mamaraximov B.E.	
BANK-MOLIYA TIZIMIDA QIMMATLI QOG'OZLAR VA MOLIYAVIY INSTRUMENTLARDAN FOYDALANISH ORQALI GAROV DIVERSIFIKATSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	70
Xolbozorov Husniddin Norbek o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA TO'QIMACHILIK SANOATIDA MARKETINGNING INNOVATSION KONSEPSIYALARI.....	76
Jumayev Olimjon Sadulloyevich, Axmedova Shoxsanam Sindbod qizi	
SAVDO KORXONALARIDA EKOLOGIK MAHSULOTLARNI TARG'IB QILISH VA SOTISHNI RAG'BATLANTIRISH USULLARI	84
Jalalova Dildora Jamolovna	
DIRECTIONS OF FORMING AND PROVIDING A COMPETITIVE EXPORT-ORIENTED ECONOMY IN UZBEKISTAN	87
Asatullaev Khurshid Sunatullaevich, Nasirkhodjaeva Dilafruz Sabitkhanovna, Abdullayeva Madina Kamilovna	
FROM SCIENCE TO BUSINESS: HOW UNIVERSITIES STIMULATE INNOVATION	94
Prof. A. Bobozhonov, Prof. A.M. Shatre, Assoc. Prof. V. Kirilova Vladimirova, prof. R.Kh. Karlibaeva	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF GREEN TECHNOLOGIES IN UZBEKISTAN BASED ON ADVANCED INTERNATIONAL EXPERIENCE	100
Otamuratov Sarvar	
SPECIFIC FEATURES OF MIGRATION FROM UZBEKISTAN AND PROSPECTS FOR ORGANIZATIONAL IMPROVEMENT	105
Sabirova Lola Shavkatovna, Shaislamova Nargiza Kabilovna	

KORXONA BARQAROR AXBOROT TIZIMINI YARATISH QIYINCHILIKLARI.....	112
Abidov Abdujabbar Abduxamidovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIGA FOIZ RISKINING TA'SIRI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	119
Isakov.J.Ya	
CREATION OF A MECHANISM FOR THE DEVELOPMENT AND INTRODUCTION OF A MODEL OF COMPLETE TRANSITION TO THE NETZERO ENERGY SYSTEM IN UZBEKISTAN	127
Makhmudova Guljakhon N., Gulomova Nigora Farxadovna	
УСИЛЕНИЕ ВОЗДЕЙСТВИЯ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА НА СТОИМОСТНУЮ ОЦЕНКУ ОСНОВНЫХ ФАКТОРОВ ПРОИЗВОДСТВА.....	133
Алишер Расулев, Сергей Воронин	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГЛОБАЛИЗАЦИИ В РАЗВИТИИ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА: ПЕРСПЕКТИВА И ПРИКЛАДНЫЕ РЕШЕНИЯ ДЛЯ ИХ ПЕРЕХОДА К МСФО.....	143
Эргашева Шахло Тургуновна	
DEVELOPMENT PROSPECTS OF AGRICULTURAL ECONOMIC ACTIVITY UNDER DIGITAL TRANSFORMATION	151
Boburjon Vafoev	
ENERGETIKA TIZIMIDAGI KORXONALAR MOLIYAVIY HOLATINING TAHLILI.....	157
Matnazar Yusupovich Raximov	
АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА В РЕСПУБЛИКЕ	162
Очилова Хилола Фармоновна	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR	167
Abdullayev Suyun Artikovich	
THE INTERCONNECTION BETWEEN DIGITAL LEARNING PLATFORMS AND THE DIGITAL ECONOMY.....	171
Kuchkarov Takhir Safarovich, Kholmonov Shodiyor Karshiboyevich	
BANK-MOLIYA TIZIMI VA XUSUSIY SEKTORNI RIVOJLANTIRISHDA YANGI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA BANK FAOLIYATINI RAQAMLASHTIRISH IMKONIYATLARI	174
Norov Akmal Ruzimamatovich	
РАЗВИТИЕ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА В РАМКАХ ПЕРСПЕКТИВ ВСТУПЛЕНИЯ ВО ВСЕМИРНУЮ ТОРГОВУЮ ОРГАНИЗАЦИЮ	180
У.А.Юлдашева	
ЗЕЛЕННЫЕ ПОТРЕБИТЕЛИ - ПУТИ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕННОГО РОСТА В РАМКАХ УСТОЙЧИВОЙ ЭКОНОМИКИ	185
Дехканова Наргиза Шарифовна	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ АУДИТ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	192
Ходжаева М.Х.	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	199
Akbarova Barno Shuxratovna	
SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH THROUGH TOURISM UNDER THE GREEN ECONOMY FRAMEWORK	204
Jumayev Akbar Mahmudovich	
MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA BANK TIZIMINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	210
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA MINTAQAVIY SANOAT KORXONALARIDA KORPORATIV MADANIYATNI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OPTIMALLASHTIRISH	216
Matrizayeva Dilaram Yusupbayevna	
UZBEKISTAN AT THE CROSSROADS OF HISTORY AND GREEN INNOVATION: FROM THE GREAT SILK ROAD TO A SUSTAINABLE FUTURE	220
Avalova Gulshod Murodullayevna	

ГЛАВНЫЕ ВЕКТОРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	226
Абдуллаева М.К.	
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN THE INDUSTRIAL CLUSTERS SYSTEM IN UZBEKISTAN: MODERN TRENDS AND DEVELOPMENT PROSPECTS.....	233
Kholikova Rukhsora Sanjarovna	
HUDUDDAGI KICHIK BIZNESNING SAMARALI TARKIBIY TUZILMASINI SHAKLLANTIRISHDA MUTASSADI TASHKILOTLARNING O'ZARO UYG'UN HARAKATINI TASHKIL ETISH.....	239
Sharipov Kuvondik Baxtiyorovich	
BUSINESS ANALYTICS IN HISTORICAL PERSPECTIVE: LESSONS FROM THE INDUSTRIAL REVOLUTION TO THE DIGITAL AGE	246
Burhanova Sabo Tulanovna	
"COST ENGINEERING"NING NAZARIY ASOSLARI VA UNI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHDAGI O'RNI.....	252
Zaynitdinova Umida Djalalovna	
FEATURES AND WAYS OF FURTHER DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY.....	256
Kobilov Alisher, Majidova Irodahon	
ПИЩЕВАЯ ИНДУСТРИЯ УЗБЕКИСТАНА: АГРАРНЫЙ ИМПУЛЬС, ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ И ЦЕНОВАЯ КОНЪЮНКТУРА.....	263
Юлдашев Голибжон Тургунович, Элдорбеков Гофурбек Искандарбек угли	
INCOME INEQUALITY AND MACROECONOMIC DETERMINANTS IN UZBEKISTAN: AN EMPIRICAL ANALYSIS	273
Muhammad Eid Balbaa, Marina Sagatovna Abdurashidova	
РЫНОК ТРУДА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	276
Амирджанова Ситора Суннат кизи	
EKOLOGIK QO'RIQXONALARDA MONITORING JARAYONLARINING IQTISODIY VA TASHKILIY AHAMIYATI	282
Homidov Hamdam Hasan o'g'li	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	288
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
SUSTAINABLE TOURISM AND BIODIVERSITY PROTECTION: CASE OF UZBEKISTAN WITHIN THE UNESCO WORLD HERITAGE FRAMEWORK.....	294
Yuldasheva Dilnoza Ulugbekovna	
ПРАКТИЧЕСКОЕ ПРИМЕНЕНИЕ НЕЙРОМАРКЕТИНГА НА МАРКЕТПЛЕЙСАХ (WILDBERRIES, UZUM MARKET, ЯНДЕКС МАРКЕТ)	300
Юлдашев Жамшид Абрамович	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК СТИМУЛ РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА.....	309
Шаюсупова Наргиза Тургуновна	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANISHI O'ZBEKISTONNING XALQARO SAVDOSIGA VA IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TAHDID SIFATIDA.....	315
Mamatov Mamajan Ahmadjonovich	
SUG'URTA TASHKILOTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA INNOVATSION SUG'URTA MAHSULOTLARINI JORIY QILISH MASALALARI	321
Xalikulova Gulzada Tadjimuratovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT BOZORIDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH ORQALI BARQAROR ISTE'MOLNI RAG'BATLANTIRISH	333
Eshmatov Sanjar Azimqulovich	
ИННОВАЦИОННЫЕ ЗЕЛЁНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАЗНЫХ ОТРАСЛЯХ ЭКОНОМИКИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ ОПЫТ И НАЦИОНАЛЬНАЯ ПРАКТИКА	337
Назарова Ра'но Рустамовна, Мусаева Гавхар Ахматжон кизи	
YASHIL IQTISODIYOTDA MEHNAT BOZORI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI	343
Homidjonov Fozilxon Umarxon o'g'li, Haydarov Kamoliddin Baratovich	

GREEN INVESTMENT: PATHWAYS TOWARD A SUSTAINABLE FUTURE.....	348
Odilova Sitara Sayfitdin kizi	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	351
Kutbitdinova Mohigul Inoyatovna	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA YASHIL TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING BARQAROR RIVOJLANISHGA TA'SIRI	356
Metyakubov Azamat Djumanazarovich	
ELEKTR SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	361
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
УЧЕТ ЗАТРАТ И МЕТОДЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СЕБЕСТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ В НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛИ	368
Махкамова Саида Гайратовна	
MILLIY HISOBLAR TIZIMIDA INTELLEKTUAL MULK MAHSULOTLARINI MAKROIQTISODIY DARAJADA HISOBGA OLISHNING METODOLOGIK ASOSI.....	375
Sunnatov Muxtor Ne'matovich	
RENEWABLE ENERGY AND MACROECONOMIC STABILITY IN CENTRAL ASIA: PATHWAYS WITHIN THE GREEN ECONOMY	382
Khabibullo Abdullaev	
JAHON SUG'URTA AMALIYOTI ASOSIDA O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORIDA YANGI RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	387
Abdimovminova Saodat Taxirjonovna	
INTEGRATING DATA SCIENCE INTO GREEN FINANCING AND ECO-INNOVATIONS: ACHIEVING THE GOALS OF UZBEKISTAN-2030	397
Norboev Odil Abraevich, Kungratov Ilmurod Kuzibay ugli	
O'ZBEKISTONDA SANOAT ISHLAB CHIQRISHINI DIVERSIFIKATSIYALASH AMALIYOTI VA ISTIQBOLLARI	404
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
СОЗДАНИЕ ЗЕЛЕННОГО ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО КОРИДОРА В ЕВРОПУ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ АЗЕРБАЙДЖАНА, КАЗАХСТАНА И УЗБЕКИСТАНА.....	411
Лала Гамидова Адиль, Арзуман Гусейнов Айдын	
MAHALLA TIZIMIDA AHOLINI OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARIGA BO'LGAN ISTE'MOL TALABLARI MODEL.....	419
S. Qulmatova	
AHOLI ICHKI MIGRATSIYASINING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRINI STATISTIK O'RGANISH	427
Mirolimov Mirislom Mirshokir o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA MUAMMOLARI	434
Jumaniyozova Mukaddas Yuldashevna	
ЗЕЛЁНЫЕ ФИНАНСЫ: ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	438
Фаттахова Муниса	
QISHLOQ XO'JALIGI SOHASI FAOLIYATINI DAVLAT TOMONIDAN MUVOFIQLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	444
Tuxtamishev Shodimurod Qurbonboyevich	
MARKETING TADQIQOTLARI ASOSIDA MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH	452
Xojiyev Elshod Yoqub o'g'li	
СПОСОБЫ УПРАВЛЕНИЯ НАУЧНЫМИ УЧРЕЖДЕНИЯМИ В ЦЕЛЯХ ПЕРЕХОДА НА РАЗРАБОТКУ ЗЕЛЕННЫХ ИННОВАЦИЙ	459
Юдаков Александр Андреевич	
O'ZBEKISTONNI JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZO BO'LISHINING OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHGA TA'SIRI	466
Axmedova N.A.	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KLASTERLAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMI	471
Sherkulov Shohruh Erkin o'g'li	
DEVELOPMENT SCENARIOS OF UZBEKISTAN'S ACTIVE LABOR FORCE UNTIL 2030 AND THEIR ECONOMIC IMPLICATIONS	476
Ganiev Bakhtiyor Zulfikor ugli, Rakhmonov Bekzod Sharibjon ugli	
РАЗВИТИЕ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ КАК ФАКТОР СТИМУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ ЖЕНЩИН В УЗБЕКИСТАНЕ	481
Дониерова Фотимабону Алишер кизи	
YASHIL ENERGETIKA VA UNING IQTISODIY TARAQQIYOTDAGI O'RNI	488
Babadjanova Malika Ruzimova	
BENCHMARKING IN THE AUTOMOTIVE INDUSTRY: STRATEGIES FOR SUSTAINABLE COMPETITIVENESS	492
Abdurashidova Nigora	
УЗБЕКИСТАН СТРЕМИТСЯ К УСТОЙЧИВОМУ ЭКОНОМИЧЕСКОМУ РОСТУ, ВНЕДРЯЯ ПРИНЦИПЫ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ	498
Сагдуллаева Гулнора Ботыровна	
O'ZBEKISTONDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN KOMPANIYALARNING GLOBAL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI	502
Sharipov Ixtiyor Baxtiyorovich	
ZAIF BANDLIK DAN UNUMLI BANDLIK SARI TRANSFORMATSIYA: O'ZINI O'ZI BAND QILISH	507
Qurbonov Samandar Pulatovich	
ВОЗОБНОВЛЯЕМАЯ ЭНЕРГИЯ В ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕКУЩИЕ ТЕНДЕНЦИИ И БУДУЩЕЕ РАЗВИТИЕ	514
Меҳрибан Самедова Тофик	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIRI	521
Zafar Alisherovich Mamadiev, Nodira Isametdinovna Xasanxonova	
SAVDO KORXONALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA INTEGRATSIYA QILISH MEKANIZMLARI	526
Ablazov Lazizbek Abdiquosimovich	
TIJORAT BANKLARINING TRANSFORMATSIYASI JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH	530
Ziyadullaev Z.	
TO'LOV TIZIMI KONSEPTUAL MODELINING SHAKLLANISH TAMOIYILLARI	537
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
STAFF PERFORMANCE EVALUATION BASED ON KPI SYSTEM INDICATORS	546
Rakhmatullaeva Shakhnoza Khamidovna, Sadriddinova Sevinchkhon	
SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY IN THE CONTEXT OF GLOBAL ECONOMIC TRENDS	555
Svetlana Yurievna Shatokhina	
MILLIY TARBIYA OMILLARI VA MILLIY MADANIY YONDASHUV ASOSIDA TALABALARDA O'QUV TASHABBUSKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-AMALIY ASOSLARI	560
Azimova Nilufar Nuriddinovna	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI TA'MINLASHDA BANK RESURLARINING ROLI	567
Xodjayeva Jeyrona Ravshonbek qizi	
O'QUV DASTURINI INTEGRATSIYALASH VA YASHIL KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH: AKADEMIK VA SANOAT O'RTASIDAGI TAFOVUTNI YOPIISH	572
Qo'ziqulova Dilfuzaxon Maxammatisaqovna	
DIGITAL TRANSFORMATION AND DIGITAL PLATFORMS AS A KEY FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS ENTITIES	580
Rizayeva Nilufar Oblakulovna	

IQTISODIY OLIY TA'LIMDA STRATEGIK INNOVATSIYALAR: YASHIL KO'NIKMALARNI MILLIY VA GLOBAL BARQARORLIK MAQSADLARI BILAN MUVOFIQLASHTIRISH	585
Xasanova Zarina Maxamadaliyeva	
MARKAZIY OSIYODA YASHIL IQTISODIYOT: BARQAROR RIVOJLANISH YO'LIDAGI TO'SIQLAR VA ISTIQBOLLAR.....	594
Aminov Shovkat O'ktam o'g'li	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	598
Саидрахмедова Аида Мирзаевна	
ПОВЫШЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ И СНИЖЕНИЕ РИСКОВ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ НА ОСНОВЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ТРАНЗАКЦИЙ В ФИНАНСОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СОВРЕМЕННЫХ СИММЕТРИЧНЫХ КРИПТОСИСТЕМ.....	605
Рахимбердиев Қ.Б.	
ИНТЕГРАЦИЯ ФИНАНСОВЫХ И СТРАХОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ ДЛЯ СТИМУЛИРОВАНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА	612
Ш.Ф.Кобилжонова	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КАПИТАЛА ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ	618
Д.А.Юлдашева	
РОЛЬ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И СТРАХОВЫХ МЕХАНИЗМОВ В СТИМУЛИРОВАНИИ РАЗВИТИЯ ЧАСТНОГО СЕКТОРА	624
Г.Т.Ахмедова	
SUG'URTA BOZORI FAOLIYATINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TRANSFORMATSIYALASH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	630
Saidov Farrux Faxriddinovich	
OPPORTUNITIES TO ENSURE SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE ENERGY SECTOR THROUGH THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY.....	635
Ulashov Aliboy Rashid ugli, Istamova Nasiba Narzillo kizi	
INKLYUZIV OLIY TA'LIMDA MUSTAQIL ISHLASH JARAYONINI TASHKILLASHTIRISH	641
Akbarova Kamola Abdugabbor qizi	
YOUTH-DRIVEN PATHWAYS TO GREEN EMPLOYMENT: A THEORETICAL EXAMINATION OF INCLUSIVE ECONOMIC STRATEGIES	646
Suvpulatov Ozodjon Alijon ugli	
KICHIK BIZNES INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBALAR VA UNING O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI	651
Botirova Xulkar Olimjonovna	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH KLASSTERLARI: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY YONDASHUVLAR.....	655
Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi	
BIOTECHNOLOGICAL SOLUTIONS IN URBAN PLANNING: OPPORTUNITIES AND LIMITATIONS OF "LIQUID TREES"	660
Nosirkulov Asadjon Ahmadjon ugli	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARINING O'RNI.....	663
Fayziyeva Dilso'z Bahodirovna	
KREDIT PORTFELIDA MUAMMOLI KREDITLAR ULUSHINI KAMAYTIRISH YO'LLARI	668
Salixova G.J	
O'ZBEKISTONDA KANDOLAT MAHSULOTLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	672
Boboyorova Maftuna Xaqul qizi, Boboyorov Islombek Xaqul o'g'li	
OLIY TA'LIM TIZIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	675
Xusniddinov Yorqinjon Muhiddin o'g'li	

MODA SANOATIDA CRM TIZIMLARINI ELEKTRON SAVDO PLATFORMALARI BILAN UYG'UNLASHTIRISHDAGI TO'SIQLAR	679
Xalilova Nafisa Komilovna	
ENHANCING FOREIGN ECONOMIC RELATIONS AS A DRIVING FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY	683
Khaitova Feruza Bahrom kizi	
MARKAZIY OSIYO MAMLUKATLARIDA XORIJIY INVESTITSİYALARINING QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIGA TA'SIRI	687
Akishova Shaxnoza Davlet qizi	
BUXORO VILOYATIDA HUNARMANDCHILIK FAOLIYATINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: TAHLIL VA ISTIQBOLLAR.....	693
Ravshanova Gulchexra Ravshanovna	
SANOATNI RIVOJLANTIRISHNING MEXANIZMLARI TURLARI VA OLIMLARNING YONDASHUVLARI	698
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNING XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI.....	703
Norova Nozima Nabiyeвна	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA REAL SEKTORNI KREDITLASH MEXANIZMLARINI SAMARALI JORIY ETISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJIGA TA'SIRI.....	709
Abduxomidov Ikromjon Maxamadin o'g'li	
MOLIYA TIZIMIDA BOJ-TARIF SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI (OZIQ-OVQAT IMPORTI MISOLIDA).....	715
Rizaev Mirmahmud Xotamjanovich	
YASHIL MARKETING VA ESG INTEGRATSIYASI: STATISTIK TAHLIL VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	721
Charos G'ayratova	
ИННОВАЦИОННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРОМЫШЛЕННОГО КАПИТАЛА ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ.....	727
Г.А.Хайитбаева	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA TIJORAT BANKLAR TOMONIDAN TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KREDITLASH.....	734
Tajiddinov Jamshiddin Shamsutdinovich	
IQTISODIYOTNING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASIGA XORIJIY INVESTITSİYALAR TA'SIRINI BAHOLASH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	738
Shodiboyeva Dilzoda Farhodjon qizi	
MOLIYA TIZIMI BARQARORLIGI VA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNING AHAMIYATI.....	743
Aktamov Akbarjon Aslan o'g'li	
ENSURING SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY: AN ECONOMETRIC ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN CARBON EMISSIONS AND ECONOMIC DEVELOPMENT.....	748
Shakhriddinova Sitara Tolibjon kizi	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH JARAYONIDA TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSİYA LOYIHALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ESG TAMOYILLARINING ROLI	760
Ostonaqulova Gulchehraxon Muhammadyoqub qizi	
YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA YETKAZIB BERISH STRATEGIYALARINI ISHLAB CHIQISH	769
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
YASHIL IQTISODIYOT KONTEKSTIDA MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI MUSTAHKAMLASH: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI.....	776
Isroilov Islomiddin Kamoliddin o'g'li	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SPORT TASHKILOTLARINING YANGI BIZNES MODELLARINI ISHLAB CHIQISH	782
G'ulomov Musirmon	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTISIYALARNI JALB ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	786
Sharipova Shahnoza Baxtiyorovna	
O'ZBEKISTONDA INVESTISIYA MUHITIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA INVESTISIYALARNING IQTISODIYOTGA JALB ETILISH HOLATI TAHLILI	795
Karimova Qunduz Atanazarovna	
O'ZBEKISTON TURISTIK XIZMATLAR BOZORIDA BANDLIK TRANSFORMATSIYASINI VA UNI TARTIBGA SOLISH HOLATINI TAHLIL QILISH	804
To'xtayeva Xurshida Farxodovna	
INVESTITSIYA LOYIHALARIGA TA'SIR QILUVCHI INVESTITSIYA RISKLARINI BAHOLASH	811
Zohidova Ruxsora Komiljon qizi	
ТИПЫ НАЦИОНАЛЬНЫХ ФИНАНСОВЫХ РАЗВЕДОК: ОСНОВНЫЕ РАЗЛИЧИЯ, ФОРМЫ И МЕТОДЫ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	817
Эсанов Шохрух Отабекович	
FACE RECOGNITION PROGRAM IN PYTHON	823
Khurramova Maftunakhon Zhurabekovna, Khurramov Azizjon Bakhodir ugli	
FORMATION OF ACCOUNTING POLICY FOR INTANGIBLE ASSETS	827
Farxod T. Abduvaxidov, Ramazon A. Abdurakhmanov	
O'ZBEKISTON EKSPORT TARKIBINI YUQORI QO'SHIMCHA QIYMATLI MAHSULOTLARGA O'TKAZISH STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	834
Raximov Eshmurod Normuradovich	
EKSPORT FAOLIYATIDA ERKIN IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	838
Berdivaliyeva Madina Komiljon qizi	
TURIZM KLASSTERLARIDA TIBBIY XIZMATLAR INTEGRATSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	841
Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi Farxodova Shohnoza Umidbek qizi	
O'ZBEKISTON HAVO TRANSPORTI TIZIMINING JAHON IQTISODIYOTIDAGI O'RNI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	850
Azimova Moxinur Nozimovna	

TIJORAT BANKLARINING TRANSFORMATSIYASI JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH

Ziyadullaev Z.

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Axborot tizimlari va texnologiyalari kafedrası katta o‘qituvshisi

Annotatsiya: Maqolada zamonaviy iqtisodiy muhitda tijorat banklarining transformatsiyasi zarurati shuqur tahlil qilinadi va ushbu jarayonni takomillashtirishning institusional, texnologik hamda strategik jihatlari o‘rganiladi. Transformatsiya jarayoni doirasida bank faoliyatining raqamli modellashtirishga o‘tishi, xizmatlar spektrining diversifikatsiyasi, mijozga yo‘naltirilgan yondashuvni kengaytirish va risklarni boshqarish tizimini optimallashtirish asosiy yo‘nalishlar sifatida ajratib ko‘rsatiladi. Maqolada banklar oldida turgan muammolar – eskirgan texnologik infratuzilma, inson resurslari salohiyatining yetarli emasligi, tartibga solish mexanizmlarining dinamik rivojlanish sur‘atlariga moslashuvshan emasligi kabi omillar tizimli yondashuv asosida tahlil etilgan.

Kalit so‘zlar: SWOT, transformatsiya, komparativ, kvalietativ, kvantitativ, IABS, MDH, P2B/B2B.

Abstract: The article deeply analyzes the need for the transformation of commercial banks in the modern economic environment and studies the institutional, technological and strategic aspects of improving this process. Within the framework of the transformation process, the transition to digital modeling of banking activities, diversification of the spectrum of services, expansion of the client-oriented approach and optimization of the risk management system are highlighted as the main directions. The article analyzes the problems facing banks - outdated technological infrastructure, insufficient human resource capacity, and inflexibility of regulatory mechanisms to the dynamic pace of development, based on a systematic approach.

Key words: SWOT, Transformation, Comparative, Qualitative, Quantitative, IEBI, SIS, P2B/B2B.

Аннотация: В статье глубоко анализируется необходимость трансформации коммерческих банков в современных экономических условиях, рассматриваются институциональные, технологические и стратегические аспекты совершенствования этого процесса. В рамках процесса трансформации в качестве основных направлений выделяются переход к цифровому моделированию банковской деятельности, диверсификация спектра услуг, расширение клиентоориентированности и оптимизация системы управления рисками. На основе системного подхода анализируются проблемы, стоящие перед банками: устаревшая технологическая инфраструктура, недостаточный кадровый потенциал, неадаптивность регуляторных механизмов к динамичным темпам развития.

Ключевые слова: SWOT, Трансформация, Сравнительный, Качественный, Количественный, ИАБЦ, МДХ, P2B/B2B.

KIRISH

Global iqtisodiy makondagi tezkor raqamli transformatsiyalar va bozordagi keskin raqobat sharoitida tijorat banklarining an‘anaviy faoliyat modeli endi o‘z dolzarbligini yo‘qotmoqda. Bozorning yangi talablariga moslashish, mijozlar ehtiyojlarini yanada shuqurroq tahlil qilish va moliyaviy barqarorlikni ta‘minlash bugungi kunda banklar oldidagi eng muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalarning jadal sur‘atlar bilan rivojlanishi bank sektorini tubdan isloh qilish, yangi biznes modellarni ishlab shiqish va xizmatlar ko‘rsatish sifatiga yangi bosqishga olib shiqishni taqozo etmoqda.

Ushbu maqolada tijorat banklarining transformatsiya jarayoni institusional, texnologik va strategik jihatlar nuqtai nazaridan har tomonlama tahlil qilinadi. O‘zbekiston tijorat banklarining mavjud holati va xalqaro amaliyot bilan taqqoslanishi asosida, transformatsiya jarayonini takomillashtirishning asosiy yo‘nalishlari aniqlanadi. Tadqiqot davomida banklar faoliyatining zamonaviy sharoitga moslashuvshanligini oshirish, infratuzilmani modernizatsiya qilish, inson kapitalini rivojlantirish va samarali boshqaruv tizimini shakllantirish bo‘yisha tavsiyalar ishlab shiqiladi. Mazkur tadqiqot milliy bank tizimining raqobatbardoshligini kushaytirishga va barqaror iqtisodiy o‘sishga zamin yaratishga qaratilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

So'nggi yillarda bank tizimida raqamli transformasiya jarayonlari iqtisodiy barqarorlik, strategik boshqaruv va innovasion rivojlanishning eng muhim omillaridan biri sifatida keng ilmiy tadqiqotlarga sabab bo'lmoqda. Xususan, O'zbekistonda tijorat banklari faoliyatida raqamli texnologiyalarni joriy etish, ularning samaradorligini oshirish va global tajribaga moslashish masalalari dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Mahalliy olimlardan Sh. X. Aminova o'z tadqiqotida raqamli transformasiyaning banklar faoliyatiga ta'sirini atroflicha tahlil qilib, bu jarayon iqtisodiy o'sishni tezlashtirishi va xizmat ko'rsatish sifatini oshirishini ta'kidlaydi [1]. A. K. Guliev esa tijorat banklarining strategik transformasiyasi jarayonida xalqaro tajriba va milliy amaliyotni qiyosiy o'rganib, O'zbekiston sharoitida transformasiya zarurligini ilmiy asoslab beradi [2]. V. M. Petrovning tadqiqotlari esa institutsional transformasiya va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashning nazariy jihatlariga bag'ishlangan bo'lib, raqamli islohotlarning moliya tizimidagi rolini yoritadi [3].

Tijorat banklari faoliyatida raqamli transformasiyaning nazariy va amaliy asoslari M. A. Timurxonova tomonidan chuqur tadqiq etilib, bank xizmatlarida innovasion yechimlar va mijozlarga qulaylik yaratish mexanizmlari ko'rsatib o'tilgan [4]. Shu bilan birga, O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining maxsus hisobotida tijorat banklarining transformasiyasi va innovasion rivojlanish yo'nalishlari tahlil qilinib, moliya tizimini modernizatsiya qilish ustuvor yo'nalishlari belgilab berilgan [7].

Xorijiy manbalarda ham banklarning raqamli transformasiyasi keng muhokama qilingan. Masalan, S. Davies va R. Jones tijorat banklaridagi global raqamli tendensiyalarni tahlil qilib, bu jarayonning yangi biznes modellariga olib kelishini asoslab bergan [5]. P. Anderson o'z asarida raqamli davrda banklarning transformasiya strategiyalarini chuqur o'rganib, innovasion texnologiyalarni joriy etishdagi amaliy jihatlarni ko'rsatadi [6]. Shuningdek, I. M. Kishin raqamli davrda risklarni boshqarish masalalariga e'tibor qaratib, bank faoliyatidagi xavf-xatarlarni kamaytirish bo'yicha case-study tahlillarini taqdim etadi [8].

Y. Kim va J. Lee tomonidan o'tkazilgan tadqiqot bank tizimiga texnologik o'zgarishlarning ta'sirini turli mamlakatlar misolida qiyosiy tahlil qilgan bo'lib, raqamli transformasiyaning ijobiy natijalarini ko'rsatadi [9]. Shu bilan birga, J. Xu raqamli transformasiyaning strategik boshqaruvdagi o'rnini o'rganib, moliyaviy sektor rivojida uzoq muddatli natijalarga erishish uchun kompleks yondashuv zarurligini ta'kidlaydi [10].

Xalqaro moliya konsalting kompaniyalari ham bank tizimida raqamli islohotlarning ahamiyatini keng yoritgan. Jumladan, Ernst & Young tomonidan o'tkazilgan "Global Bank Risk Management Survey" hisobotida raqamli texnologiyalarni qo'llash orqali risklarni samarali boshqarish va moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash imkoniyatlari ko'rsatib o'tiladi [11]. Shuningdek, O'zbekistondagi so'nggi yillik hisobotlarda ham tijorat banklari faoliyatida raqamli yangiliklarning ahamiyati alohida qayd etilgan [12].

Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, banklarning raqamli transformasiyasi nafaqat texnologik modernizatsiya jarayoni, balki iqtisodiy barqarorlik, innovasion rivojlanish va xalqaro integratsiya jarayonlarining ham muhim tarkibiy qismi hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda tijorat banklarining transformatsiya jarayonini chuqur o'rganish maqsadida kompleks yondashuv qo'llanildi. Avvalo, tizimli tahlil usuli orqali O'zbekiston tijorat banklarining amaldagi faoliyat ko'rsatkichlari, transformatsiya strategiyalari va institutsional tuzilmasi o'rganildi. Keyingi bosqishda xalqaro tajribani solishtirma tahlil (komparativ analiz) asosida o'rganish orqali ilg'or bank tizimlarida qo'llanilayotgan innovasion yondashuvlar va ularning natijalari tahlil qilindi.

Tadqiqotda sifatli (kvalitativ) va miqdoriy (kvantitativ) usullar uyg'unlashtirildi. Sifatli tahlil banklar strategik hujjatlari, normativ-huquqiy baza hamda amaliyot faoliyati materiallarini o'rganish orqali amalga oshirildi. Miqdoriy tahlil esa bank ko'rsatkichlari (aktivlar o'sishi, xizmatlar darajasi, mijozlar soni va boshqalar) asosida statistik usullar yordamida bajarildi.

Shuningdek, SWOT-tahlil yordamida tijorat banklarining kuchli va zaif tomonlari, mavjud imkoniyatlar va xavf-xatarlar aniqlanib, transformatsiya jarayonini takomillashtirish bo'yicha amaliyot tavsiyalari ishlab shiqildi.

Tadqiqotning asosiy maqsadi – tijorat banklarining transformatsiya mexanizmlarini milliy va xalqaro tajriba asosida tahlil qilish hamda ularni takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan, real sektor ehtiyojlariga mos tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ma'lumki, milliy daromadning umumiy miqdori va uni qayta taqsimlashning instrumentlari iqtisodiy tizim amal qilishining samaradorligini belgilab beradi. Bu ijtimoiy munosabatlar, jamiyatning sosial tuzilishi, iqtisodiy agentlar harakatining motivasiyalariga o'z ta'sirini ko'rsatadi. Rivojlangan davlatlarda ilmiy-texnika taraqqiyoti real ish haqini oshirib, turmush sifatiga sezilarli ta'sir ko'rsatgan. Rivojlanayotgan davlatlarda esa bu jarayon

sekin bormoqda: real ish haqi sekin o'smoqda, turmush darajasi pastligicha qolmoqda, u barqaror tus olmayapti, eksport

qilinayotgan tovarlar narxi import tovarlari narxiga nisbatan sekin oshmoqda. Bu iste'mol standartlariga ham salbiy ta'sir qilib, aholi turmush farovonligini sezilarli oshirishga yo'l bermayapti.[3]

Raqamli transformatsiyaning moliyaviy saktor bortalab qilgandagi o'zgarishlar bank ishi uchun qonunchilik joylashtirmoq yangi texnologiyalar va geosiyosiy dinamikasi. Bu o'z ichiga oladi moslashish tartibga soluvchi bog'liq risklarni boshqarishda raqamli bankni qo'llab-quvvatlash uchun ramkalar.[9]

Tijorat banklarini transformatsiya qilish bilan bog'liq muammo va hatarlar.

Transformatsiyaning ta'sirida bank faoliyatida quyidagi hatarlar paydo bo'lishi aniqlandi:

1. Strategik hatar. Moliya bozoriga yangi va innovasion banklarning, shu jumladan moliya institutlarining kirib kelishi oqibatida regulyatorlar tomonidan yangi sheklovlar joriy qilinishi extimoli mavjud. Bu esa o'z navbatida faoliyatning daromadlilikiga ta'sir qiladi.

2. Operasion hatarlar. Bank faoliyatida zamonaviy bir turdagi texnologiyalarning boshqa banklarda ham joriy qilinishi bilan bog'liq hatarlar.

Bunga misol tariqasida "IABS" bank tizimining O'zbekistondagi qator banklar faoliyatiga kirib borishini aytishimiz mumkin. Mazkur holatda, aynan bir tashkilot, yoki o'zaro aloqador bir guruh tashkilotlarga tizimning bog'lanib qolish o'zi bilan qator yuqori hatarlarni keltirib shiqaradi.

3. Ichki nazorat va havfsizlik tizimining murakkablashishi bilan bog'liq hatarlar. Yuqoridagi bobda keltirilgan strategiya doirasida P2B/B2B platformalarini tadbiq qilish keltirilgan bo'lib, muzkur platforma yaratilishi orqali bank ma'lumotlari uchinchi shaxslarga chiqib ketish xatarlari mavjud. Shuningdek, bank mahsulotlarining raqamlashtirilishi o'ziga xos kiber xujum kabi xatarlarni keltirib chiqaradi.

Ernst&Young tomonidan banklar orasida o'tkazilgan so'rovnoma asosan, mijozlarning shaxsiy ma'lumotlarini yo'qotish borasida banklarda xavotir va hatarlar yuqoriligi aniqlandi:

1-rasm. Ernst&Young tomonidan banklar orasida o'tkazilgan so'rovnoma.[10]

Transformatsiya strategiyasi chora-tadbirlarini amalga oshirishda, shu jumladan hatarlarni boshqarish bo'linmalari faoliyatini optimizatsiya qilishda qator muammolar mavjud.

Yuqoridagi tahlillarga ko'ra yirik banklarda yangiliklar (nou-xau) joriy etilishi qiyinchiliklar bilan amalga oshirilishi sababali, strategiya amalga oshirilishida ayrim chora-tadbirlarning tarmoq jadvalidan ortda qolishi qator muammolarni keltirib chiqaradi.

Bundan tashqari, O'zbekiston bank-moliya sektoriga regulyator tomonidan o'rnatilgan sheklovlarning hamda amaldagi qonunshilikning talablari bugungi kunda jaxon banklari tomonidan amalga oshirilayotgan ayrim innovasion yondashuvlarga zid ekanligini ko'rishimiz mumkin.

Tijorat banklarida transformatsiya amaliyotini qo'llash samaradorligi va istiqbollari.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining rasmiy internet (vab) sahifasiga joylashtirilgan bank sektorining oxirgi 5 yillik asosiy ko'rsatkishlarini quyidagi jadvalda ko'rishimiz mumkin:

1-jadval. O'zbekiston tijorat banklarining asosiy ko'rsatkichlari (mlrd. so'm)[11]

2019										
№	Bank nomi	Kredit portfeli	Majburiyatlar	Depozit	Daromadlar		Harajatlar			Sof foyda
					Foizli	Foizsiz	Foizli	Foizsiz	Operasion	
1	O'zmilliybank	54 988,6	53 463,9	15 283,8	4 375,7	1 603,2	2 830,2	238,8	731,5	1 043,6
2	Asaka bank	26 321,8	28 570,3	8 098,5	2 573,6	880,6	1 713,6	227,0	360,6	166,6
3	Xalk bank	12 407,3	12 973,4	7 563,3	2 049,6	785,1	1 335,6	211,1	869,2	104,8
4	Aziya Alyans bank	1 526,2	1 974,1	1 569,1	297,5	146,4	191,9	46,9	140,6	40,4
5	Poytaxt bank	107,9	101,5	99,1	22,9	5,2	2,1	1,3	12,5	7,3
6	O'zSQB	29 442,3	28 645,3	9 003,9	2 516,1	1 422,1	1 458,7	184,7	658,3	704,5
7	Ipoteka bank	19 792,8	19 857,5	7 787,3	2 279,8	537,7	1 249,3	138,0	604,5	430,1
8	Agrobank	15 864,6	13 860,8	5 454,3	2 267,1	1 225,8	1 540,3	834,0	722,4	170,7
9	Kishlok kurilish bank	11 446,4	11 263,6	2 931,7	1 681,5	199,4	1 159,0	44,3	299,7	250,8
10	Turon bank	4 263,7	4 888,3	1 652,8	437,5	108,0	224,0	25,9	167,2	84,2
11	Mikrokredit bank	4 772,4	4 265,2	1 392,4	721,5	216,8	403,3	92,5	287,8	6,8
12	Aloka bank	5 601,8	5 945,4	4 864,2	1 152,2	192,8	776,7	68,2	244,5	200,7
13	Ipak yuli bank	3 719,1	4 599,5	2 035,8	633,3	365,6	281,6	91,2	267,8	210,2
14	Kapital bank	2 953,3	4 829,9	4 497,0	681,3	369,3	481,8	119,9	226,8	113,5
15	Invest Finans bank	2 985,9	3 968,3	2 989,1	486,1	185,6	314,7	91,3	153,6	86,9
16	Universal bank	533,5	652,4	584,5	99,3	27,9	51,0	7,1	46,6	16,4
17	Uzagroeksport-bank	94,5	50,1	39,1	18,7	3,1	3,4	1,0	8,9	3,8
18	Madad invest bank	143,8	56,2	37,8	27,5	4,3	1,0	1,3	7,7	15,5
19	Orient Finans bank	2 432,8	3 441,3	2 734,4	479,2	229,4	199,9	73,8	134,5	232,9
20	Trast bank	1 737,2	2 798,8	2 652,2	428,6	193,8	149,4	30,9	153,6	197,2
21	Davr bank	944,7	1 213,1	845,3	203,9	59,5	79,1	20,1	62,4	76,5
22	Turkiston bank	804,1	884,7	748,0	109,5	56,5	65,8	40,2	26,3	24,7
23	Ravnak bank	403,8	479,2	432,2	66,0	18,4	24,0	6,7	29,1	12,2
24	Xay-Tek bank	247,2	234,7	160,5	35,7	23,1	11,4	14,7	17,5	10,7
25	Xamkor bank	6 004,6	7 700,1	3 259,7	1 423,4	560,9	883,4	195,1	393,8	301,6
26	UzKDB bank	740,5	3 302,3	3 281,7	163,2	72,7	28,8	19,0	78,4	86,7
27	Savdogar bank	748,0	899,3	667,2	185,7	47,5	128,1	12,8	71,9	13,7
28	Ziraat bank	410,4	496,1	300,9	68,0	66,8	13,3	10,5	23,0	63,5
29	DB Banka Saderat Irana	5,4	32,7	27,9	9,1	2,2	0,2	0,1	3,5	5,8
30	Tenge Bank	135,9	248,0	15,2	6,7	9,7	0,4	7,5	10,1	-1,7
	Jami	211 580,5	221 696,0	91 009,0	25 500,2	9 619,5	15 601,8	2 855,8	6 814,3	4 680,7

2020										
1	O'zmilliybank	65 597,9	65 988,0	17 194,4	5 921,8	1 679,4	3 283,4	367,1	832,7	905,4
2	Asaka bank	34 122,3	39 092,7	9 704,8	3 409,5	1 761,7	2 433,5	461,6	442,9	340,6
3	Xalk bank	18 792,1	21 541,6	10 174,0	3 945,2	1 117,4	2 756,6	208,4	1 033,8	505,1
4	Aziya Alyans bank	1 851,5	2 597,3	2 121,4	405,2	173,8	261,2	59,8	148,6	47,1
5	Poytaxt bank	110,3	77,6	74,3	33,2	8,2	1,6	2,5	16,3	16,2
6	O'zSQB	39 898,2	42 340,3	11 437,1	3 646,2	1 690,7	2 022,1	285,3	774,9	798,2
7	Ipoteka bank	24 304,2	28 135,6	9 499,4	3 197,4	774,9	1 802,4	223,7	659,0	482,7
8	Agrobank	24 996,6	25 839,8	9 037,5	4 286,3	905,3	3 118,5	496,5	951,3	254,9
9	Kishlok kurilish bank	13 823,1	13 509,5	3 776,6	2 140,8	232,6	1 566,9	92,9	318,8	223,7
10	Turon bank	6 669,1	7 503,9	2 116,4	683,5	128,4	413,2	28,2	199,7	115,2
11	Mikrokredit bank	8 539,8	8 544,6	2 382,7	1 400,9	323,1	874,0	142,3	383,1	100,0
12	Aloka bank	5 705,9	6 539,6	4 924,1	1 185,9	294,5	819,3	170,1	264,5	170,0
13	Ipak yuli bank	4 946,9	5 765,5	2 932,2	1 044,7	403,3	497,3	125,4	335,4	251,2
14	Kapital bank	4 454,8	6 424,5	6 051,6	1 001,6	499,0	746,2	220,8	293,1	135,6
15	Invest Finans bank	3 072,8	3 988,5	3 144,3	599,9	237,0	399,1	101,0	191,9	103,5
16	Universal bank	792,8	934,9	787,6	197,2	54,3	136,6	17,7	60,9	27,0
17	Uzagroeksport-bank	72,8	23,6	18,1	18,1	7,9	4,9	1,1	8,6	3,4
18	Madad invest bank	146,3	73,7	48,4	32,9	14,3	2,3	7,5	7,4	16,4
19	Orient Finans bank	3 427,6	4 003,9	2 659,6	608,1	263,9	270,8	104,4	170,3	245,0
20	Trast bank	2 243,5	3 913,8	3 672,2	638,6	237,5	208,4	37,1	189,4	313,8
20	Turkiston bank	744,3	927,1	846,8	150,2	44,8	114,6	34,9	29,0	11,2
21	Davr bank	1 296,8	1 501,6	921,5	287,4	70,8	127,2	29,3	67,8	102,5
23	Ravnak bank	444,8	603,4	531,0	76,8	30,9	40,1	9,4	45,2	4,2
24	Xay-Tek bank	243,0	242,7	143,9	43,3	6,6	22,5	3,5	20,5	2,0
25	Anor bank	23,0	5,9	5,8	3,5	1,8	-	0,4	4,7	0,1
26	Xamkor bank	7 249,0	8 984,9	3 527,2	1 546,3	668,9	879,6	234,9	423,6	338,8
27	UzKDB bank	992,7	5 629,9	5 616,9	136,5	64,2	-	19,3	91,1	68,7
28	Savdogar bank	826,3	970,2	660,7	248,6	44,6	176,9	9,6	87,1	14,2
29	Ziraat bank	600,3	796,0	597,2	86,0	43,6	22,5	12,8	28,7	37,6
30	DB Banka Saderat Irana	5,4	34,2	31,8	11,8	2,8	0,2	0,2	3,5	8,4
31	Tibisi bank	0,0	2,2	1,1	9,9	0,5	0,0	1,6	31,3	-22,5
32	Tenge Bank	980,8	1 232,4	106,2	66,8	14,8	16,6	7,1	29,6	22,0
	Jami	276 974,8	307 769,9	114 746,9	37 063,9	11 801,4	23 018,5	3 516,4	8 144,5	5 642,2

2021										
1	O'zmilliybank	74 033,5	75 150,7	22 082,8	6 320,7	2 637,6	3 464,0	276,6	1 050,3	983,3
2	Asaka bank	37 685,4	44 299,5	10 729,3	3 925,9	1 550,1	3 106,1	285,0	587,0	100,4
3	Xalk bank	19 596,0	21 441,8	11 648,8	4 623,1	1 292,9	3 580,3	474,2	1 251,1	- 2 186,8
4	Aziya Alyans bank	1 903,5	2 828,5	2 276,9	441,5	237,8	271,8	73,1	197,1	60,3
5	Poytaxt bank	80,5	238,3	235,1	33,9	13,2	1,1	4,0	21,3	13,0
6	O'zSQB	43 147,8	48 810,4	12 607,3	4 484,2	2 164,3	2 417,3	433,0	1 123,1	998,2
7	Ipoteka bank	29 046,3	34 924,8	15 824,3	4 890,4	1 506,7	2 994,5	363,9	810,8	693,7
8	Agrobank	32 258,2	30 625,0	11 838,9	6 263,1	1 444,9	4 868,5	424,0	1 267,0	404,1
9	Kishlok kurilish bank	17 496,1	18 011,7	6 492,5	2 846,7	389,9	2 098,8	57,0	479,5	319,4
10	Turon bank	8 129,5	9 094,4	2 837,8	994,8	199,8	647,1	35,5	286,9	101,6
11	Mikrokredit bank	10 815,9	11 162,3	3 153,7	2 192,8	548,5	1 567,5	217,9	472,0	38,4
12	Aloka bank	7 754,3	10 965,0	6 796,1	1 206,7	427,2	798,3	212,0	362,6	107,6
13	Ipak yuli bank	6 422,1	7 938,7	4 282,5	1 405,4	677,4	722,5	163,7	514,5	366,3
14	Kapital bank	8 030,2	14 146,8	13 180,4	1 868,5	778,1	1 363,9	226,5	434,1	356,3
15	Invest Finans bank	3 774,4	5 003,9	4 167,6	710,9	329,7	477,0	108,3	242,3	145,4
16	Universal bank	766,7	1 356,6	1 217,0	262,0	114,4	194,2	48,7	89,0	13,1
17	Uzagroeksport-bank	30,1	2,8	1,4	10,9	17,8	1,0	1,7	10,1	-16,7
18	Madad invest bank	168,9	80,5	59,3	41,0	20,1	9,5	6,8	10,1	4,0
19	Orient Finans bank	3 627,0	4 527,5	3 449,2	745,6	345,9	344,0	149,5	188,1	300,0
20	Trast bank	2 744,2	5 739,3	5 447,5	838,7	349,1	247,6	47,4	278,7	450,6
20	Turkiston bank	685,9	1 003,6	886,5	157,3	94,9	129,9	83,3	34,0	2,4
21	Davr bank	2 157,0	2 254,1	1 132,3	438,0	127,4	230,4	70,0	106,0	124,0
23	Ravnak bank	566,8	695,4	633,2	98,3	53,6	50,0	25,0	63,2	6,3
24	Xay-Tek bank	159,9	209,8	131,2	39,5	5,1	17,5	7,8	20,7	-35,5
25	Anor bank	612,5	937,9	831,7	88,7	43,4	54,6	5,5	66,7	2,0
26	Xamkor bank	9 333,6	10 494,6	4 416,2	1 627,9	1 586,2	845,2	1 017,0	589,9	450,9
27	UzKDB bank	1 557,5	6 865,9	6 828,6	155,1	105,8	1,1	31,7	104,7	96,5
28	Savdogar bank	859,4	1 052,3	768,0	241,4	69,2	172,3	12,3	102,9	15,2
29	Ziraat bank	857,7	1 225,3	970,7	116,2	44,2	36,9	11,1	35,1	39,4
30	DB Banka Saderat	14,4	52,6	43,5	13,9	2,8	0,1	0,3	5,2	8,8
31	Tibisi bank	345,0	734,3	724,0	64,2	4,1	39,5	46,8	105,7	-137,2
32	Tenge Bank	1 725,1	2 122,0	495,4	244,3	67,5	43,7	24,8	86,8	60,2
	Jami	326 385,6	373 996,1	156 189,8	47 391,6	17 249,7	30 796,2	4 944,3	10 996,6	3 885,2

Yuqoridagi jadval ma'lumotlariga asosan tijorat banklarining 2019-2021 yillar davridagi moliyaviy ko'rsatkichlari, shu jumladan kredit portfeli, daromadlari, harajatlari va majburiyatlari kesimlarda keltirib o'tilgan. Ushbu ko'rsatkichlar o'rtasidagi korrelyasion bog'liqlikni quyidagi jadvalda ko'rish mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Bugungi kun jahon bank-moliya sektorining katta tezlik bilan o'zgarayotganligi, kundan-kunga inqiroz havf-hatarlarining darajasi tobora ortib borayotganligi sababli O'zbekiston tijorat banklari jahon banklarining transformatsiyadagi tajribalaridan kelib chiqib o'ziga hos rivojlanish strategiyalarini amalga oshirish zaruriyati ortib bormoqda.

Ma'lumki, jahon bank sektorida transformatsiya borasida lider sifatadi G'arbiy Yevropa va AQSh tijorat banklarini atishimiz mumkin. Biroq, O'zbekiston bank-sektori modelining o'ziga hosligi hamda g'arb mamlakatlariga nisbatan MDH davlatlari bank tizimining o'xshashlik jihatlari ko'pligi, bank xizmatlaridan foydalanuvchi auditoriyaning qadr-qimmatlari, urf-odatlar bir-biriga yaqinligi sababli TBS (Gruziya), Tin'koff (Rossiya) hamda Sberbank (Rossiya) tijorat banklari tajribalarini inobatga olish maqsadga muvofiq bo'ladi.

O'z navbatida, O'zbekistonda transformatsiya borasida ekspertlarning yetishmasligi sababli horijiy mutaxassislarni jalb qilish zaruriyati mavjud.

Tahlillarga asosan O'zbekiston tijorat banklari transformatsiya jarayonida faol ishtirok etayotgan banklarni rivojlanish strategiyasidan kelib chiqib ikki guruhga ajratib olindi:

- Konservativ strategiya - Agrobank va Ipotekabank kiritildi. Bu banklar strategiyasida bugungi kunga qadar o'z faoliyatida muvaffaqiyatga erishib kelayotgan yo'nalishlariga ko'proq etibor qaratmoqda.

- Modernizatsiya qilingan strategiya – O'zsanoat qurilish banki va Asaka banklar.

Ushbu ilmiy ishda O'zmilliy bank misolida ishlab shiqilgan transformatsiyani qisman birinchi va qisman ikkinchi guruhga kiritish mumkin.

Shunki, strategiyada innovasion texnologiyalardan foydalangan holda yangi tizimlar tashkil etish hamda amaldagi “korporativ mijoz banki” statusini saqlab qolish nazarda tutildi.

Ta'kidlash lozimki, O'zbekiston tijorat banklari tomonidan amalga oshirilayotgan transformatsiya doirasida joriy etilayotgan yangi tizimlar va mahsulotlar aholi uchun bank xizmatlaridan foydalanishda qo'shimsha qulayliklar yaratadi.

Biroq, ushbu joriy etilayotgan mahsulotlarning ayrimlari amaldagi normativ huquqiy hujjatlarda o'z aksini topmagan.

Misol ushun, O'zsanoat qurilish banki tomonidan joriy etilgan bank ekotizimi bank tizimi ushun yangilikdir. Mazkur tizim aholi uchun yangi qulayliklar yaratishi bilan bir qatorda qator xatarlarni keltirib chiqaradi. Misol tariqasida monopolya yoki o'ziga xos monopol muxitni keltirib chiqarish xatarlari hamda mijozning barcha ma'lumotlari, shu jumladan bank tarixi, iste'mol tovarlaridagi tanlovi va boshqa shaxsiy ma'lumotlari faqatgina bir guruh tashkilotga bog'lanib qolishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Aminova, Sh. X. (2020). Raqamli transformasiya va uning banklar faoliyatiga ta'siri. Toshkent: Iqtisodiy taraqqiyot jurnali.
2. Guliev, A. K. (2019). Tijorat banklarining strategik transformasiyasi: xalqaro tajriba va O'zbekistondagi amaliyot. Buxoro davlat universiteti nashri.
3. Петров, В. М. (2021). Институционал трансформация в иқтисодий барқарорлик. Москва: Иқтисодий таҳлил ва ривожланиш институти.
4. Timurxonova, M. A. (2022). Tijorat banklarining raqamli transformasiyasi: nazariy va amaliyot jihatlari. Toshkent: Ekonomika va bank ishlari jurnali.
5. Davies, S., & Jones, R. (2020). Digital Transformation in Sommersial Banking: Global Trends and Implisations. Journal of Banking Innovation, 8(3), 112-129.
6. Anderson, P. (2021). Banking in the Digital Era: Strategies for Transformation. Sambridge University Press.
7. Markaziy bank, O'zbekiston (2023). O'zbekistondagi tijorat banklarining transformasiyasi va innovasion rivojlanishi. Toshkent: Markaziy bank nashri.
8. Kishin, I. M. (2021). Risk Management in the Digital Age: Sase Studies in Banking. Journal of Finansial Risk, 15(2), 55-67.
9. Kim, Y., & Lee, J. (2022). Banking and Digitalization: Somparative Analysis of the Impast of Teshnology on Banking Systems. International Journal of Finanse, 13(4), 234-245.
10. Xu, J. (2019). Strategis Management in the Finansial Sestor: A Sase Study of Digital Transformation. International Business Review, 21(5), 123-145.
11. Ernst&Young Global Bank Risk Management Survey
12. <https://sbu.uz/oz/publications/annual-report/>

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT

Ilmiy elektron jurnal

(MAXSUS SON)

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF ECONOMICS

23-24

OCTOBER
2030

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

23-24
OCTOBER
2025

3RD CONFERENCE:
MACHINE LEARNING AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE:
A NEW APPROACH TO ECONOMETRIC ANALYSIS

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

UZBEKISTAN
STRATEGY

23-24 OCTOBER

- ARTIFICIAL INTELLIGENCE
AND DIGITAL TECHNOLOGIES
- ECONOMETRICS AND
BUSINESS ANALYTICS
- DATA SCIENCE (DATABASES)
- DIGITAL GOVERNMENT
- DIGITAL TRANSFORMATION
- ECONOMIC STATISTICS
- QUANTITATIVE MEASUREMENT
OF THE ECONOMY

2nd CONFERENCE:
BANKING AND
FINANCIAL SYSTEM AND
DIRECTIONS FOR DEVELOPING
THE PRIVATE SECTOR

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda
mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro
iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

СТРАТЕГИЯ
«УЗБЕКИСТАН – 2030»

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda
mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro
iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

strategy2025.tsue.uz

YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH
SHAROITIDA BARQAROR IQTISODIY
O'SISHNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI

2030

<https://strategy2025.tsue.uz/>

TASHKENT STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS ФОРУМ UZBEKISTAN
STRATEGY

ISSN: 2992-8982

Elektron pochta: sq1141983@gmail.com

Telefon: +998 93 124 57 11

Sayt: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Telegram: https://t.me/taraqqiyot_va_talim_uz

ISBN 978-9910-8110-8-1

9 789910 811081

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

2030
UZBEKISTAN
STRATEGY

BANK-MOLIYA TIZIMI
VA XUSUSIY SEKTORNI
RIVOJLANTIRISH
YO'NALISHLARI